

Motion till riksdagen 2009/10:So467

av **Walburga Habsburg Douglas (m)**

Organdonation

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ställningstagande till organdonation ska vara obligatoriskt villkor för att få körkortstillstånd och förnyat körkort.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att människor regelbundet ställs inför ställningstagande om organdonation eller inte.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att vården bör inriktas också på att organ ska hållas transplantationsdugliga så länge som möjligt.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökat samarbete i EU för att öka tillgången på organ.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över Donationsrådets uppgifter och organisation.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att information och möjlighet till ställningstagande angående donation eller ej, regelbundet kommer medborgarna till del.

Motivering

Vetenskapen utvecklas och de medicinska kunskaperna blir bättre. Idag är det möjligt att transplantera flera olika organ. Njurar, lever, hjärta, lungor och bukspottkörtel är fortfarande vanligast. Utvecklingen går så snabbt nu att transplantationer kommer att bli vanligare, i de fall det är möjligt.

Det kommer att ställa ytterligare krav på fler och nya donatorer. Dagens 1,5 miljoner registrerade donatorer är långt ifrån tillräckligt i dagens Sverige där kraven och behoven ökar för var dag som går. Bristen leder till att människor dör i väntan på organ. Enligt riksdagens utredningstjänst avlider omkring 250 till 300 personer under omständigheter där en organdonation vore möjlig.

Fel! Okänt namn på

Kön i väntan på organ består ständigt av runt 600 personer, och väntetiden för till exempel njurtransplantation är mestadels två år.

”Det var otäckt, nästan som en skräckfilm. Hela tiden förändrades ansiktet på henne”, säger Pernillas pappa. ”Då var jag rädd också”, säger Pernilla, när hon fick kramper och hennes ansikte förvreds. Pernilla, en av många i väntan på en transplantation. (Aftonbladet, okt. 2005)

För de patienter som efter väntetid, vilken ofta känns alldeles för lång, får ett nytt organ ökar livskvaliteten dramatiskt. Man kan rent av tala om att ett nytt liv föds. Detta har nu Pernilla fått uppleva: efter den tredje genomförda transplantationen har hennes livskvalitet ökat markant.

Väntan blir lång eftersom de som behöver hjälp är fler än givarna. Talen är inte ohanterliga, men drygt 600 väntar på att få organ medan för få donatorer är tillgängliga. Situationen förvärras dock av att långt ifrån alla som skulle kunna donera gör det. Långt under 20 procent av svenskarna finns i det nuvarande donationsregistret.

En organdonation är och måste vara frivillig, dels av etiska skäl, dels för att ingen nära anhörig skall känna sig pressad att fatta beslut. Därför är det viktigt att fler anmäler sig som donatorer eller ställs inför frågan oftare och uppmuntras att ta ställning.

Många gör fantastiska frivilliga insatser för att de på något sätt har en relation till donation. Men det räcker inte. Därför är vi som lagstiftare beredda att vända och vrida på varje skattekrona, se över statens förlängda arm och ansvariga myndighet Socialstyrelsen och det nationellt tillsatta Donationsrådet. Används skattebetalarnas pengar på bästa sätt när resultatet är att människor dör i väntan på organ?

Det är dags att uppmana till och lagstifta fram aktiva ställningstaganden. För att åstadkomma detta krävs att det skapas situationer, vägval, där den enskilde ställs inför uppmaningen att ta ställning i ett naturligt sammanhang.

En framkomlig väg är att ställa frågan och uppmana till ställningstagande då man är myndig, när man tar eller förnyar körkort. Körkortet förnyas vart tionde år, vilket gör att frågan kan ställas med jämna mellanrum. I dag finns det 5,8 miljoner körkortsinnehavare och till det kan man lägga ytterligare ett par hundratusen som har lämplighetsintyg för körkort. Genom att koppla körkortet och dess förnyelse till ett ställningstagande om organdonation når man regelbundet två tredjedelar av Sveriges befolkning.

För att bredda möjligheterna att matcha behövande och donator behövs internationellt samarbete. Det är mycket som skall stämma för att ett organ skall kunna transplanteras i varje enskilt fall, till exempel vävnadstyper. Sverige är trots allt ett litet land. Avsikten är att antalet möjliga donatorer till varje patient ökas genom att donatorer från hela EU blir tillgängliga. På så sätt ökar möjligheten att hitta rätt organ för varje patient i tid. Eftersom det är brist på donatorer i hela EU kommer inte ökat samarbete att råda bot på obalansen. En förutsättning för att utveckla EU-samarbetet är att Sverige först gör sin hemläxa.

För några år sedan var situationen i USA ungefär som den är i Sverige idag. Dess regering fattade då beslut om krafttag för att öka antalet donationer

Fel! Okänt namn på

och lade fram ett åtgärdsprogram för detta. Låt oss utvärdera deras insatser och lära av många hur vi skall bli bättre.

Enskilda har möjlighet att göra skillnad för att hjälpa fler till ökad livskvalitet och nytt liv. Det är dags att göra skillnad för alla dem som väntar genom att uppmana till aktiva ställningstaganden från fler. Vi kan bättre än att människor skall behöva dö i väntan på organ. Svenskarna behöver ta ställning. Sverige behöver fler donatorer.

Stockholm den 29 september 2009

Walburga Habsburg Douglas (m)